

Čo môžeme považovať za domáce a so zreteľom k polohe strednej a južnej Moravy za podunajské, je sokoliarov odev a jeho mäkké topánky s podkasanými nohavicami.

vu misionári Konštantín a Metod aby medzi doposiaľ pohanskými Slovanmi šírili kresťanstvo. Nástupcom Rastislava sa stal knieža Svätopluk, ktorý rozšíril hranice o ďalšie krajiny. Posledným z rodu Mojmirovcov bolo knieža Slavomír. Jeho porázka v bitke s Maďarmi pri Bratislave štvrtého júla 907 znamenala zánik Veľkomoravskej ríše.

Objav strieborného sokoliara

Lokality pôvodnej Veľkomoravskej ríše sú samozrejme už viac než storočie stredobodom záujmu archeológov. Pôvodne často nacionálne podfarbené tendencie terénneho výskumu ustupujú v posledných desaťročiach vysoko profesionálnym pohľadom na dávnu história. Výskumy sa sústredia do areálov pôvodných veľkomoravských hradísk a centier života, ako sú najmä Valy pri Mikulčiciach, Staré Mesto pri Uherskom Hradišti, Pohansko pri Břeclavi, Pohansko pri Nejdku, Devín na sútoku Moravy s Dunajom a najmä Nitra a jej okolie.

Za posledné polstoročie bolo postupne objavených asi tridsať kamenných cirkevných stavieb s bohatým a cenným inventárom. Nálezy však boli aj predtým. To sa stalo aj v roku 1949, keď bol v Starom Meste pri Uherskom Hradišti, v trati Špitálky, v hrobe č. 15, ležiacom v priestore veľkomoravského kostola, nájdený strieborný terčík s motívom sokoliara na koni. Výjav je tepaný zo strieborného plechu s priemerom 44 milimetrov a bol dosť poškodený. Obraz jazdca – sokoliara je na jemne krúžkovanom pozadí terčíka spracovaný v klasickom heraldickom štýle islamského umenia s vtipne zdô-

razneným kontrastom medzi realisticky modelovanou postavou koňa a krajne štylizovaným úborom jazdca. Dnes je originál uložený v archeologickom oddelení Moravského zemského múzea v Brne.

Námetovo je terčík so sokoliarom v moravskom prostredí sice ojedinelý, hoci nie tak celkom, ako naznačuje obdobný objav z Moravského Jána. Nemožno ho podľa odborníkov považovať za import, ale za produkt domácich dielní, ktoré súce podnety z juhovýchodu, z Byzancie, prijali, ale pretvárali ich podľa vlastných predstáv. Čo môžeme považovať za domáce a so zreteľom k polohe strednej a južnej Moravy za podunajské, je sokoliarov odev a jeho mäkké topánky s podkasanými nohavicami. Umelcicky remeselník zrejme zobrazil to, čo videl okolo seba.

Námet so sokoliarom bol spočiatku považovaný za príklad lovú s dravými vtákmi. Neskôr bol tento názor pooprávaný či skôr doplnený, že malo ísť o vyobrazenie vysoko postaveného jedinca. Sokol v ruke jazdca symbolizuje dokonca samého vladára, ktorému sokol priniesol vládu, kráľovstvo. A lov s dravcami bol výsadou práve takýchto ľudí.

Symbol Klubu sokoliarov

Symbolom československých sokoliarov sa nález zo Starého Mesta stal viac-menej náhodou. Zásluhu na tom mal pôrodný rodák Ing. Theo Maiwald žijúci vo Viedni. Ten totiž v októbri

Terčík sa v rámci osláv 1 100. výročia Veľkej Moravy dostal aj na československé známky.

1967 na stretnutí sokoliarov v rakúskom Petronell-Carnutum upozornil českých iniciátorov vzniku Klubu českých sokoliarov pri ústrednom výbere Českého polovníckeho zväzu na nález z veľkomoravských vykopávok. Vedel o ňom ako nadšený návštěvník viedenskej výstavy Veľká Morava, ktorá sa v rakúskej metropole konala rok predtým. Reprodukciu z výstavného katalógu dal českým sokoliarov k dispozícii s tým, že by to mohol byť vhodný symbol.

Zakrátko nato sa návrh realizoval v podobe odznaku Klubu sokoliarov, a to

s priemerom 35 milimetrov, vo variante bronzovom, striebornom a zlatom. Neskôr bol vytvorený ešte zlatý závesný. Motív veľkomoravského sokoliara bol v nasledujúcich rokoch až po dnešok využitý na ďalších predmetoch rozličného charakteru. Symbolizuje tak spolupatrienosť minulého, súčasného i budúceho.

Svojím spôsobom je škoda, že slovenskí sokoliari si po založení Klubu sokoliarov v roku 1971 neponechali symboliku veľkomoravského sokoliara, ktorý symbolizoval spoločné záujmy na spoločnom historickom území. Samozrejme, dôležitejšia než symboly je vzájomná spolupráce, a tá je dlhodobo na vynikajúcej úrovni, medziľudskej i profesionálnej.

Strieborný terčík s tzv. 'islásky' s kónom sivou sokoliarom z hrobu č. 15 v jehož výprave nájdený bol.